

Asia: VN/2801/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Kannatamme ehdotusta, jonka mukaan jätteiden erilliskeräysvelvollisuutta koskevaan jätelain 15 pykälään lisättäisiin jokaista koskeva velvollisuus lajitella jätteensä järjestetyn erilliskeräyksen mukaisesti. Kuten esityksen perusteluissa todetaankin, mm. biojätteen, pakkausjätteen ja SER-jätteen tarkemmalla lajittelulla voidaan kierrätystä Suomessa tuntuvasti lisätä. Pidämme tärkeänä, että asetustasolla asiasta tarkemmin säädettyä huomioidaan tapauskohtaisesti, miten lajitteluelvoite kannattaa eri tapauksissa toteuttaa huomioiden toiminnan hyödyt ja kustannukset. Esimerkiksi kaupan ja elintarviketeollisuuden pakattu biojäte kannattaa tulevaisuudessakin erotella pakkauksista muualla kuin niiden toimipisteissä. Myös jätelain 15 pykälään esitetty lisäys erilliskeräyksestä jätteestä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan ehkäisemiseksi on perusteltu, kunhan asetustasolla huomioidaan, että terveydelle ja ympäristölle aiheutuvaan vaaraan vaikuttaa lajittelun ja erilliskeräyksen lisäksi moni muukin asia. Kierrätyslannoitteiden laadulle tulisi Suomessa määrätä kriteerit, joiden avulla voitaisiin varmistaa, ettei niistä aiheudu terveydelle tai ympäristölle vaaraa tai haittaa, eikä esimerkiksi pelloille päädy muovijätettä. Näiden kriteerien pohjalta voitaisiin määritellä, mitä syötteitä kierrätyslannoitteiden tuotantoon voidaan ohjata. Pakkausten poistaminen kaupan ja elintarviketeollisuuden biojätteestä tulisi tehdä keskitetysti siellä missä se on sekä taloudellisesti että operatiivisesti tehokkainta eli keskitetysti laitoksissa. PTY on jo aiemmin toimittanut ympäristöministeriölle jäsenyrityksiltään saamien tietojen perusteella tekemänsä arvion siitä, kuinka paljon pakkausten purkaminen myymälöissä maksaisi:

- Noin 71 miljoonaa pakkausta vuodessa
- Noin 200 000 työtuntia myymälöissä
- Noin 6 miljoonan euron vuosikustannus pakkausten purkamisesta
- Noin 4 miljoonan euron vuosikustannus muusta lisätyöstä, kuten suunnittelu, siivous, tuholaistorjunta ja tilojen ylläpito

- Noin 10-20 miljoonan euron investoinnit tiloihin, tilamuutoksiin ja laitteisiin
- Noin 1 miljoonan euron vuosittaiset ylläpitoinvestoinnit

Tuomme nämä kustannusvaikutukset esille myös tässä yhteydessä niiden merkittävyyden vuoksi, vaikka ne liittyvätkin lausunnolla olevan jätelain muutoksen sijasta jätelain nojalla annettavan alempiasteisen säädöksen mahdollisiin vaikutuksiin. Kustannusvaikutusten lisäksi pakkausten purkamisen vaikeuttaisi myös myymälähygienian ylläpitoa ja työturvallisuuden toteutumista.

Toinen esimerkki asetustasolla tehtävän jätelain 15 pykälää koskevan lajitteluvollisuuden kustannusten ja hyötyjen tarkan arvioinnin merkityksestä ovat kaupan asiakasroskakorit. Niitä ei voi kohtuudella edellyttää erillisinä eri jätelajeille, vaan niiden tulee voida jatkossakin olla sekajätettä. Asiakasroskakorien jätesaanto on käytännössä mitätön. Niiden erilliskeräysvelvoitteen kustannukset olisivat toimijoille kohtuuttomat.

Jätteiden lajittelu päivittäistavarakaupassa on osa arkea ja kauppa on sitoutunut vähentämään energijätteen syntymistä toimintoissaan. Perustelumuongon s. 22 mainitaan, että ”yhdyskuntajätteen keräys energijätteenä on yleinen toimintatapa muun muassa päivittäistavarakaupan alalla ...” Väite perustuu SYKE:n selvitykseen vuodelta 2023. Väite on jo vanhentunut ja paikkaansa pitämätön, joten se tulisi poistaa muistiosta. Päivittäistavarakaupassa syntyy huomattavasti vähemmän energijätettä kuin kyseistä selvitystä tehtäessä ja jätteiden lajittelua lisätään koko ajan. Päivittäistavarakauppa ry on koonnut jäsenyritystensä kierrätysastetta koskevaa tietoa vuodesta 2014 (tieto siitä, kuinka suuri osa yrityksen/kaupparyhmän toimintoissa syntyvästä jätteestä kierrätetään). Vuonna 2014 päivittäistavarakaupan kierrätysaste oli 70 % ja vuonna 2024 se oli jo 85 %.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Energijäte sisältää paljon kuitu- ja muovipakkauksia, jotka yritysten tulisi jäteasetuksen erilliskeräysvelvoitteiden mukaisesti kerätä erillään. Energijätteen keräyksen kieltäminen vaikuttaa perustellulta erityisesti muovipakkausten kierrätyksen lisäämiseksi ja kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

Kiinteistönhaltijan rooliin sopii luontevasti jätteiden lajittelusta tiedottaminen kiinteistön asukkaille ja muille käyttäjille. Esitetty tiedonjakovelvollisuus olisi omiaan edistämään kierrätystavoitteiden saavuttamista.

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

Jätteen haltijat tukeutuvat jätehuoltopalveluiden tarjoajiin jätteiden kierrätyksen käytännön toteutuksessa. Kannatamme esitystä siitä, etteivät jätehuollon tarjoajat saa tarjota säännösten ja määräysten vastaisia palveluita, ja että niiden on sisällytettävä palveluunsa neuvontaa.

22 §. Valtion viranomaiset

Näemme, että Luonnonvarakeskus on luonteva valinta elintarvikejätteen vähentämistä ohjaavaksi viranomaiseksi.

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

EU:n ekosunnitteluasetuksen vaikutukset tulisivat olla selvillä ennen vastaavista toimenpiteistä säätämistä kansallisesti, jotta välttyttäisiin päällekkäiseltä ja ristiriitaiselta sääntelyltä. Siksi esitetyjä lisäyksiä ei tulisi toistaiseksi sisällyttää jätelakiin.

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

-

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

-

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

-

122 §. Tiedonsaantioikeus

-

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

Kannatamme esitystä, että laitokset ja yritykset, joissa syntyy erilliskerättävää hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätettä lisätään viranomaistarkastusten ja valvontasuunnitelmien piiriin.

Voimaantulosäännös

-

Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Kannatamme 6 §:än esitettyä uutta luetelmakohtaa 41 tuottajayhteisöön liittymistä koskevan velvoitteen valvomiseksi ja vapaamatkustajaongelmaan puuttumiseksi. Tuottajavastuun vapaamatkustajaongelma on nykyisellään merkittävä.

Muuta huomioitavaa

Mahdolliset muut huomiot hallituksen esitysluonnokseen

-

Nieminen Ilkka
Päivittäistavarakauppa ry